

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ МОЛОДІ, КОТРА ОПИНИЛАСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

БУДА Т.Й., СОБКО Л.

Copyright © 2013

Актуальність теми дослідження. Серед найактуальніших проблем, що потребують негайного вирішення на державному рівні, слід виділити зростання нарко- та алкозалежності, поширення тютюнопаління та ВІЛ-інфекції серед молоді. Різке соціальне розшарування сімей, невірноваженість психоемоційного фону виховання, соціалізація молоді в умовах знецінення загальнолюдських засад моралі призводять до порушення соціальної адаптації, яке характеризується зловживанням психоактивними речовинами, до яких відносяться алкоголь, наркотики, тютюн. Поширення таких негативних явищ, як СНІД, наркоманія та алкоголізм у великих масштабах пов'язане з нестабільністю політичної та економічної ситуації, з наявністю криз та недосконалістю економічного та політичного механізмів. В Україні ця проблема є також досить актуальною, а розповсюдження її пов'язане ще й з низьким рівнем суспільної культури. Окрім значної шкоди для здоров'я, наркоманія і алкоголізм породжують ще й безліч соціальних проблем, хоча взаємозв'язок ступеня алколізації та наркотизації з частотою і складністю соціальних проблем не завжди є очевидним і прямолінійним.

Діти та молодь, котрі опинилися у складних життєвих обставинах, внаслідок їхньої особливої вразливості, відсутності сприятливого середовища для задоволення своїх потреб, обмеження їхньої соціокультурної мобільності, життєвих шансів потребують особливої уваги, що безперечно актуалізує питання соціальної інтеграції та адаптації таких дітей і молоді, дотримання їхніх конституційних прав, доступності ресурсів навколишнього світу.

Аналіз наукових джерел та практичної роботи фахівців засвідчив, що актуальність проблеми дослідження визначається протиріччями між зростанням темпів уживання психоактивних речовин, великим спектром мотивів уживання тютюну, алкоголю, наркотиків, сучасними запитами і проблемами молоді та реальним рівнем профілактичної роботи з молоддю та дітьми. Тому постає потреба пошуку нових форм і методів соціальної роботи щодо профілактики адиктивної поведінки молоді та допомоги тим, хто вже опинився у складних життєвих обставинах.

Метою даного дослідження є аналіз ситуації, що склалася у молодіжному середовищі щодо вживання алкоголю, наркотиків, тютюнопаління, захворювання на СНІД та визначити шляхи і можливості соціальної підтримки й реінтеграції молоді, котра опинилася у важких життєвих обставинах, до суспільного життя.

Об'єктом дослідження є проблеми тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії, СНІДу в українському суспільстві та їх профілактика, а **предметом** – соціальна підтримка та реінтеграція молоді, котра опинилася у складних життєвих обставинах, до соціуму.

У процесі дослідження було зроблено наступні **висновки**.

1. Більшість молоді палить тютюн, що є вкрай небезпечним для здоров'я. Якщо лікарі багато уваги приділяють профілактиці вірусних інфекційних захворювань, то про смертельний ризик цієї епідемії мало хто говорить. Хоча в Україні продаж тютюнових виробів особам, молодшим за 18 років, заборонено, за даними досліджень, майже п'ята частина підлітків дала позитивну відповідь на питання щодо паління. Левова частка тих, хто палить, почала робити це у віці до 20 років (до 13 років – 9%, 14-16 років – 44,5%, 17-19 років – 36, 5%) [1, с. 118-124]. Це актуалізує питання посилення контролю щодо дотримання вимог законодавства стосовно продажу тютюнових виробів і покарання винних у його порушенні.

2. Алкоголізм серед молоді є сьогодні однією з найсерйозніших проблем. У наш час це захворювання з окремих випадків перетворилося у справжню епідемію, яка нівечить мільйони людей, призводить до смерті. Причому спостерігається тенденція не тільки до подальшого збільшення випадків алкоголізму, але і до його значного "омолодження", усе більше випадків захворювання на алкоголізм відмічається у дітей та підлітків. Алкоголь уживає переважна більшість студентів коледжів, технікумів, ПТУ. Алкоголь є невід'ємною частиною культурного та економічного життя українців, він посідає майже головне місце в усіх емоційно значущих для людини подіях. Тому заборонні, обмежувальні заходи приречені на крах, якщо вони не супроводжуватимуться удосконаленням профілактичної, інформаційно-роз'яснювальної роботи, яка має носити цільовий характер [3; 2].

3. Наркоманія поступово стає стилем життя підлітків та молоді, завдає шкоди близьким і оточенню наркомана, суспільству загалом. На тлі наркоманії відбувається зростання злочинності, підвищується ризик зараження на різні інфекційні хвороби, у тому числі СНІД. Уживання наркотиків практично несумісне з якісним навчанням, із трудовою діяльністю, призводить до деформації особистості, зниження загального інтелектуального потенціалу, поглиблює демографічну кризу у державі. В Україні відсутня активна протидія поширенню вживання наркотиків, які руйнують психіку молодих людей, призводять до їх смерті. До основних факторів ризику зловживання наркотиками належать: їх легка доступність (перенасиченість фармацевтичного ринку наркотичними препаратами, значні масштаби незаконної пропозиції наркотиків тощо), соціальна невлаштованість, зокрема зростання рівня безробіття серед молоді, розлади в сім'ї, психологічні, біогенетичні фактори, поширення наркотичної субкультури в молодіжному середовищі. Наразі суспільство визнає, що поширення наркоманії і алкоголізму завдає серйозного удару по здоров'ю людини, по генофонду нації, підриває економіку, руйнує соціальну сферу та гальмує реформи, що проводяться державою. З огляду на це, виникає нагальна потреба проведення серйозних досліджень з даних проблем серед молоді, визначення рівня латентності

незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і сильнодіючих лікарських засобів, та виробити на їх основі комплексні медико-профілактичні та соціально-правові заходи [4, с. 93-101]

4. Для зупинення поширення ВІЛ-інфекції необхідно терміново посилити інтенсивність заходів профілактики та рівень охоплення ними груп високого ризику інфікування ВІЛ шляхом перепланування механізму реалізації цих заходів і розширення їх за рахунок більшої кількості державних служб та відповідних підрозділів у невеликих містах і містечках, забезпечення їх довгостроковою сталістю. Для розвитку даного напрямку соціальної роботи потрібно налагодити тісну міжсекторальну взаємодію на регіональному рівні між центрами для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, недержавними організаціями, центрами СНІДу з метою залучення кадрових ресурсів до роботи у центрах для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді [2, с. 252-257].

5. З метою надання молоді допомоги у виході з кризових ситуацій в Україні з 2004 року почато створення мережі Центрів соціально-психологічної допомоги. Діяльність центрів здійснюється відповідно до Типового положення про центр соціально-психологічної допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 р. № 608. При центрах діють цілодобові та денні стаціонари, залежно від індивідуальних потреб клієнтів, які до них звертаються.

6. Соціальна реінтеграція споживачів психоактивних речовин входить до компетенції спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

У 2010 році через проблему алкогольної/наркотичної залежності (співзалежності) під соціальним супроводом центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді перебувало 258 осіб (5% від загальної кількості охоплених соціальним супроводом). За інформацією Міністерства України у справах сім'ї молоді та спорту, на початок 2011 року в Україні діяло 79 центрів ресоціалізації наркозалежної молоді (в 2009 році – 65), які утворені громадськими організаціями. За рахунок обласних бюджетів утримувалося 3 центри (в 2009 році 4). Протягом 2010 року повний курс реабілітації з позитивним результатом пройшли 1228 осіб. Також в Україні існує понад 200 християнських реабілітаційних центрів різних конфесій. Процес реабілітації в християнських центрах триває від декількох місяців до року, програми складаються з двох основних частин – духовна реабілітація за допомогою віри та трудотерапія. Служать в таких центрах колишні наркозалежні. За час їх діяльності (з 1998 року) допомогу отримали понад 60 тисяч людей [2, с. 247-252].

На подолання цієї проблеми на початку 2010 року між Україною та Європейським Союзом підписано “Меморандум про взаєморозуміння” в галузі моніторингу наркотичної ситуації. У 2010 році Україною розроблено перший Національний звіт щодо наркотичної ситуації за результатами 2010 року, побудований на основі методики моніторингу наркотичної ситуації, впровадженої в усіх країнах – членах Європейського Союзу та країнах – кандидатах до вступу в Європейський Союз [4]. Звернення уваги науковців і громадськості до даної теми – це, насамперед, урок теперішньому поколінню, заповіт майбутньому, нове осмислення минулого, це пошук виходу із складної ситуації задля збереження духовного та фізичного генофонду нації.

1. Золотова Г.Д. Особливості формування залежності від алкоголю і наркотиків у неповнолітніх // Вісник ЛНПУ ім. Тараса Шевченка. – 2004. – №1 – С. 118– 124.

2. Молодь в умовах становлення Незалежності України(1991-2011 роки): щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні/М-во освіти і науки, молоді і спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики; [редкол.: О.В. Белишев (голова) та ін.]. – Київ, 2011. – 316 с.

3. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.

4. Рущенко І. П., Сердюк А. А. Социологический мониторинг употребления психоактивных веществ в молодежной среде/Профилактика наркомании: организационные и методические аспекты. Итоговые материалы международного проекта / Сост. И.П. Рущенко. – Харьков: Финарт, 2002. – С. 93–101.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

СОВИН М.

Copyright © 2013

Актуальність теми. Досягнення громадянської злагоди в суспільстві – одна з найважливіших факторів сталого суспільного розвитку соціокультурного прогресу нації і добробуту народу. Однак для досягнення цієї злагоди мають вирішальне значення не лише матеріальні чинники (ВВП, бюджет країни, сталість національної валюти, тощо), а й суть соціально-психологічні чинники. Серед останніх одним із основних є толерантність.

Толерантність пов'язана з тим, що сьогодні на перший план висуваються цінності та принципи, необхідні для громадянської злагоди (етику і стратегію не насильства, ідею терпимості до чужих і чужим позицій, цінностей, культур, ідею діалогу і взаєморозуміння, пошуку взаємоприйнятних компромісів і т.д.). Терпимість, толерантність не означає, що всі повинні думати однаково. Люди часто не погоджуються один з одним. Дехто може бути переконаним, що погляди іншої людини абсолютно не правильні. Тому саме толерантність збудує мости єдності, взаєморозуміння поваги як між народами так і між конкретними людьми.

Стан наукової розробки теми дослідження. У сучасній науці є сукупність знань, необхідних для постановки і вирішення досліджуваної проблеми. Проблема толерантності надана в філософських, соціальних, психолого-педагогічних, політичних, етнологічних дослідженнях. Важливими в аспекті нашого дослідження є осмислення